

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők
Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
börmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre . . . 3 frt,
negyedére 1 frt.
Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

A nagyenyedi regáleügy.

A heteken át folytatott egyezkedési tanácskozásnak eddigi eredménye úgy látszik zérusra redukálható. Fog-e még e tekintetben további békítési kísérlet tételni az illetők által, nem tudjuk, csak azt konstatálhatjuk, hogy a polgárság körében a békülékenység szelleme aránylag kevésbé terjedt el, sőt úgy látszik, mintha a vezetőket a radikálisabb elemek t. i. az italmérési válságösszeg felosztását kívánók nyomása szoritja oda, hogy a kollégiummal s a várossal s a polgárság mérsékelt részével eddigelé egyetértésre ne juthassanak. Hogy a kollégium részéről, mely eddig hivatalos nyilatkozataiban az egészét kívánta, jelenleg mérsékeltbb felfogás nyilvánult, elismerjük, de hogy még mindig sokat kíván, azt a tárgyalások meghiúsulása is mutatja.

Érdemesnek találjuk tájékoztatás végett közölni azon megoldási tervezeteket, melyek ez ügy folyamán különböző oldalról felmerültek s a melyeket minden észrevétel nélkül közlünk, természetesen kizárva azt az álláspontot, mely mindent magának követel, míg a többi részeseknek semmit sem adna a 320.267 frt 84 krt tevő kártalanításból.

E tervezetek a következők, hisszük azonban, hogy van még több is.*)

1. Adassék a kollégiumnak 120.267 frt 84 kr. azon kötelezettség mellett, miszerint a felső népiskola két osztályával egészítse ki elemi iskoláját. A városnak adassék ki a vendéglők és a

* Szívesen közöljük, kivált ha részletes indokollással vannak előtérve, mert a kérdés bizonyára megérdemli a komoly tárgyalást.
Szerk.

sör utáni kártalanítási összeg, levonva a sörváltás összegéből a minoritákat illető egyharmad rész; a nemes polgárság összességének pedig 178.000 frt általa megállapítandó közeleokra.

2. Adassék a kollégiumnak az 1-ső pontban jelzett összeg, a városnak a vendéglők és sör utáni kártalanítás, valamint a fenmaradó összeg fele része, a másik fele része a polgárság részére adassék szintén saját intézkedése szerinti célokra.

3. Adassék a kollégiumnak 100.000 frt azon kötelezettséggel, hogy a népiskola két felső osztályát s az 5-ik theologiai tanári állást állandóan tartsa fenn. A város s a polgárság között a 2-ik szakaszban foglalt megosztás módzata volna elfogadandó, megállapítva azon célokat, melyekre fordítható legyen a jövedelem.

4. Adassék a kollégiumnak 70.000 frt. A városnak a vendéglőkön s a sörön kívül (19.351 frt 53 kr) nevelési, szépitési célokra és iskolai alapra 36.000 frt, a többi a polgárságé lenne.

5. Adassék a kollégiumnak 70.000 frt, a városnak 19.351 frt 53 kr. A többi a polgároké, mely köteles volna megfelelő arányban hozzá járulni az iskolák, szegény-alap, kövezési, szépitési stb. alap fenntartásához.

6. A kollégium kapjon 61.029 frt 25 krt. A város 19.351 frt 53 krt; a szesz árulás utáni kárpótlás megmaradt része pedig az 1862-ben történt megállapodás szerint kijelölt alapok és intézmények fenntartására fordíthatók részletesen megállapítandó szabályzat szerint. A bor utáni 58.104 frt felett a polgárság külön intézkednék.

7. A kollégiumot és a várost vendéglők után megillető kárpótláson kívül a többi összeg

osztassék fel a jogosultak között. A mint tudjuk az 1862. megállapodás után a város, a kollégium s a polgárság badon árulhatott bort. A sör haszonvétel egyhatoda a minoritáké volt, a többi a városé. A szeszárulás haszonbér után jövedelmezett s a jövedelem egy hatod része a kollégiumé volt a megmaradt összegből egy negyed rész a város allodialis szükségleteinek fedezésére, egy negyed rész oktatásügy, egy negyed rész szépitési és kövezési célokra, egy negyed rész pedig kölesön alapra fordított, ebből később kórházj és szegény alap létesített.

Ez a viszony állott fenn a kártalanítási eljárás kezdetéig, a míg a kollégiumnak nem jutott észébe az, hogy a donationalis okmányok szerint ő földesur, még pedig kizárólagos joggal bíró földesur levén, — sem várost, sem polgárságot, sem a minoritákat nem illeti semmi jog. Ennek ellenében szintén a donatiókra hivatkozva a város és a polgárság nevében egyszerűen az állított, hogy a kollégiumnak ily joga nem levén, a kártalanítás a várost s a polgárságot illeti. Nyilván azt akarták egymásnak megmutatni, hogy minő erősek tudnak lenni, ha akarnak, pedig hát e bizony nem erő, hanem csak — makacsság volt. Leghamarabb azonban a városi és polgári képviselő látta be, hogy nem szükséges, különösen a makacskodásban a kollégiumot követni, mert hiszen végül mindnyájuknak együtt és egymást támogatva kell élni és fejlődni, amint hogy az 1862. évi békés kiegyezés mindnyájuknak csak javára szolgált. Felhívta tehát a kollégiumot békés egyezkedésre s ez, egy kis huza-vona után végre erre is kész volt. De ez alatt szépen el-

TÁRCA.

Abrudbánya és Zalatna szomorú napjai 1848 és 1849-ben.

(Folytatás.)

Egyszerre hirtelen megnyiták a körüllevő örködők sorai, melyek a szerencsétleneket környékezték és egy középtermű, idomos állású, fekete hajú ember, kurtán nyírott fekete szakállal, kerek alacson kalappal, oláh köntösbe, fehér köpenyegben, kicsi huszárszabású gallérral, a melynek a bucsumiak is viselni szoktak és egy golyóhisos stucal a karján ellépelt, mire a körülvevők azonnal felszóllaltak, mondván: „jako domnul kapitánu“ (íme a kapitány ur!) és kérdezé, hogy minden készen vagy-on-e? mire a parasztek igennel felelvén, marsch-ot kiabált és tulajdon lövése által, mely tanácsos Nemegeyeit balszemén felül, alig öt lépésnyi távolságra érte, a földre letérítette. Ezen jelre következett a közönséges és általános lödőzés, szurás, ütés, dőfés, mindenik annyit öldökölt a mennyit csak lehetett a fegyvertelen és segéd nélkül való férfiak, aszonyok és gyermekek közül.

Itt következik egy olynemű vérfürdő, minő Erdélyben a legnagyobbak közé számítható. Hagyjuk a feledékenység fátyolát borulni rajta, hiszen ha azt fellebbentem, a vadságnak találkoznánk száz meg száz alakban undorító képével s iszonyt gerjesztének.

Általán jegyzem meg, hogy a lemészároltak száma a 600-at felülmúlja, a Fehérvárra megérkeztek száma lehetett mintegy 121.

Midőn a preszákaiakhoz több más falusiak is csatlakoztak volna, minek utána a szerencsétlenek szomorú helyzetükből az országuira kiállítottak, egy része a vészszomjubozó népnek több örseregbeli és más egyéneknek előállításokat és leöltetésüket, — más része általános mindnyájuknak, mint foglyoknak Fehérvárra való leki-

sértetésüket, zavaros értekezés után javasolták még mások végre a magyaroknak, a többiekétől, való megkülönböztetést a magánkülvil csüggedésében teljesíteni vonakodott, minden kigondolható általános és részletes kérések és ígéretek, fogadások mellett az utba, rendbe kiállították és az előbb megirtak szerint a gyilkolásokat és meszárlásokat megkezdették.

Volt ama legyilkoltak közt magyar, német, szász, sőt oláh is; volt ur és közrendű; volt gazdag és szegény; voltak hivatalnokok és magánosok; nemesek és nem nemesek; voltak idegenek, bányászok mesteremberek; asszonyok, leányok és gyermekek stb. és nem volt tekintet ott korra és nemre. A hivatalnokokon kívül igensok egyszerű polgárt, mesterembert, lelkészt, gyógyszerészt, kereskedőt stb. legyilkáltak és mindezek közönségesen, mint a nagy politika áldozatai estek el. Szóval mindenkit, ki német s tulajdonképpen posztó ruhában volt, kevés megsebesített, megmenekültek kivételével.

Az örseregtől elvett töltött fegyvereket, némelyeket egyenként lelőtték, némelyeket pedig, hogy kényelmesebben teleyithessék vadon indulatokat, a renkből kivették, célra kitétték és úgy lödöztek, nevezetesen Nemesfeld Ferenc erdőparancsnokot, kit a kerthez kötvre, gyomrát felvágva, célba lötték; minekutána pedig fegyverek kiürültek, az egyenként kiállított és egy tömegbe levő emberekre tett lövöldözések után, láncsákkal, fejszékekkel, nagyobb s kisebb szuronyokkal, vasvillákkal és karókkal, az oly annyira kétségbeesett, a tartalék sereggel mintegy háromszázra menő örsereget, az azelőtt eltávozott egynehány egyéneket kivéve és az ahoz csatlakozó városi népet leszurdáltak, vagdalták, agyalták és a hajszalókat borzasztó, különbnél-külömbféle halálnemei által meggyilkolták és oly kegyetlenségeket vittek végbe, hogy az ugyanazon szerencsétlenek közül történet és vakszerencse által menekült, mindazokat szemmel látó egyének, minden kikérdezés után is elbeszélni képesek nem valának s csakis azt mondák, hogy a látott halálnak nevei fel nem foghatók, kimondhatatlanok és leírhatatlanok, és pedig ugy-

annyira, hogy a szerencsétlen néptömeg elkövesedve egy könyhullatást sem ejthetett s csakis elképült s színekét változtatott, csaknem mindenki az egyszerű és nem kinos halált térden állva esedekelt, némelyek a borzasztó látványra szörnű halált szenvedtek, két vagy három uri asszonyosság megörült s végre némelyek csak képzett halálos ütések következtében a részszerint az elhaltakra részszerint a megsebesült kinaldókra, vonaglókra fél ajultan hullottak.

Nemegeyei felesége láncsasebzés miatt rogyott eszméletlenül földre, nem halt meg, magához tért, valami hideget érzett arcán, kisfiának koponyája darabja volt az csakugyan anya és gyermek meggyógyultak. Debreceni Ferepe nő leagylat kis leánykáját holtak hitte, látta utolsó leheletét, oda akará hagyni, egy barátnéja ölle veszi, menekülnek és a kis leányka ápolás után magához tért és felgyógygyult.

A halomba hullottak kinaldók és elajultak karókkal, láncsákkal, szuronyokkal és vasvillákkal szurdaltattak és ütettek, elvégre miután az irtóztató vérpad valamennyire enyhítette volna borzasztó öldöklési vázokat, sikerült preszákai lakos, erdőgornyik s egyszersmint szabadságos katona, ki az ottani közönség által kapitánynak választott Urszáles Toma nevű egyének a képzelhetlen gyilkolást megszüntetni és ezáltal egynehány szerencsétlent a halál torkából kimenteni, a kik is némely könnyebben megsebesültekkel s félig-meddig halotti mámorból feltápászkodottakkal együtt K-Fehérvárra menekültek.

Általános vala a felháborodás Fehérvárt, melylyel tudósításait fogadták, a hol a városi polgárok s különösen a zsidó felekezett beliek által a legkeresztényebb módon fogadtattak mindnyáján minden tekintetben. Őket magokat igyekeztek a szükségességekkel ellátni és kik azelőtt néhány nappal magok tehetősek voltak, jótékonyaságból, adakozás után, családi és baráti egybekötöttetések nyomán valának képesek csak testöket a hidegtől oltalmazni, hajlék alá jutni, hol szenvedéseiket kipihenhessék, a számos sebesültek magokat kigyógyíthassák és könyörülőkre szorul-

mult az idő, s alkalom nyílt oly nézetek fejlődésére és alakulására, melyek épen azt eredményezik, a mit a kollégium legelőszőr kívánt, s a melyet utóbb minden értelmes ember az előre látható nagy költségek és idővesztés meg egyéb mindenféle miatt kiakart kerülni a kollégium békülékenyebb elemeivel együtt: a bíróság előtt való eljárás s a per utján való döntést.

Igaz, a per folyama alatt is lehet békés egyezkedésre lépni. De mi attól tartunk, hogy ez ügy sokkal több személyi jellegűvé vált surlódásra adott okot és alkalmat, a mit pedig az első kódobás nélkül ellehetett volna kerülni, — hogysikerüljön a per folyama alatt az, ami a per megkezdése előtt nem sikerült. Bár csalódnánk!

Nőképzés és nevelés.

— Országos nőképző-egylet. —

A megoldásra váró társadalmi és nevelési kérdések sorában a nőnevelés egyike a legfontosabbaknak és legsürgősebbeknek. Reális korunk nap nap után mondhatni villámgyorsasággal halad előre azon az uton, hogy a női nemet évezredek nimbusától megfoszsa, az eszményiség, gyöngédség piederzáljával leszállítsa s belevonja a mindennapi munkálkodás forrongó légkörébe.

Korunk szelleme és viszonyai ugyszólván kényszerítik a nőt, hogy kilépve a család szűk köréből, biztossítsa magának az önálló megélhetés lehetőségét minden eshetőséggel szemben, sőt a családi élet körén belül is megkívánja, hogy a kenyérkereset nehéz munkájában, mely alatt az erős férfi is már-már roskadozni kezd, részt vegyen, s ő a gyöngé, megfelezzé azt az erőssel.

Kívül esnék e sorok célján fejtegetni azt, hogy e kényszer mennyiben hat vissza a nőknek természetülr nyert hivatása: a családiasság rovására, annyival inkább, mert e baj orvoslása csakis önmagából kifejlődő hosszabb társadalmi átalakulás rtján várható.

Ia már a szűk családi körben, ugyszólván egyéni hivatás betöltéséhez szükséges, hogy a nő nemcsak tudatával, hanem tudásával is birjon mindannak, a mi női, hitvesi, anyai és háziasszonyi kötelességének teljesítéséhez megkívánatik, mennyivel inkább szükséges az oly nőnek, kit helyzete már eleve arra utal, hogy egzisztenciája biztosítása végett oda álljon a munka mezején a férfiak sorába s ugyanazon teendőknél helyt álljon, hogy az ily nő birjon is ama feltételekkel, azokkal az ismeretekkel, a tudományokkal, a gyakorlatnak és testi erőnek azon fegyvereivel, melyek a nem neki szánt pályán számára győzelmet biztosítsanak.

A leányok nevelése és tanítása, mely ezeltől a fukéval kerülva haladt egy darabon s aztán elválva tisztán a házi teendők elsajátítására szorított, ma a kora gyer-

mekévekben különválva, önállóan indul és halad tovább, átvevén az általános ismeretek köréből mindazt, a mi nem áll ellentétben a nő hivatásával, s fokozatosan és rendszeresen képezi és képesíti a leánygyermeket arra, hogy a szükséges ismeretek birtokában önerejéből is megélhessen.

De vajon elég-e, ha a nőnevelő intézetek lehetővé teszik leányainknak a jelzett ismeretek elsajátítását s azon műveltségi fok megszerzését, mely őket sok tekintetben a férfakkal egyenjogúságba helyezi?

Nem-e kell, hogy főként és első sorban tekintse hivatásának a nők nevelésére hivatott intézet, hogy a gondjaira bízott leányokban nemük gyöngéd tulajdonságait: a nőességet, a családiasságot, háziasságot, gyöngédséget, szelidséget, nyájasságot őbressze fel és fokozza, hogy megismertesse hivatásának fenkölt és magasatos céljával, hogy az ismeretek elsajátításával ne tegye a nőt tudásában elbizakodott, száraz professzorrá, hanem azok nyomán rávezesse ama lelki tulajdonságai felismerésére s szellemi tehetségei érvényesítésére, melyekkel az édes otthon, a boldog családi kört valóságos földi paradicsommá varázsolhatja.

Valóban ez az igazi nőnevelés czélja s csak e két-tőnek helyes összekapcsolásával nevelhetünk a hazának és a társadalomnak hivatásuknak megfelelő, derék, művelt magyar nőket.

E gondolatok foglalkoztattak bennünket, midőn egy ismert kitűnő leánynevelőintézet: az országos nőképző egylet által fenntartott fővárosi zöldfautei tanintézetnek idei évszázó fűnepélyén megjelentünk.

Mert a mi eddig homályos vágy és sejtélem élt lelkünkben a nők igazi hivatásáról, a helyes nőnevelésről, azt itt szemtől szembe megtestesülve láttuk. Láttuk fokról fokra, mint egy pyramis lépcsőfokait, a picike esőpp kis leánykától, a kit sirva hoztak ide édes anyja vagy a kiseddovónó megszokott köréből, a felserdült, kifejlett, világba lépni készülő leányig, a ki immár képesítve van, hogy maga vegye át azon újabb leánynemzedék vezetését és nevelését, mely most jut oda, a hol ő néhány év előtt kezdette.

Felesleges dolog volna e helyen, az orsz. nőképző-egylet kitűnő tanintézetének ugys jól ismert szervezetével foglalkoznunk. Hivatását, célját és rövid történelmét azonban legyen szabad az intézetet fenntartó egyesület ez évi közgyűlésén Veress Pálné szűl. Beniczky Hermin elnöknő megnyitó beszéde alapján a következőkben ismertetni:

„A 60-as évek végén, a nőnevelés előmozdítása érdekében jelentékeny mozgalom jött létre. A kezdeményezést e téren a nőképző-egylet indította meg, mely célul tűzte ki, hogy a nők értelmi kiképzése magasabb fokra emeltessék.

A „nőképző-egylet“ célja előrészére három irányban tevékenykedik; egyik eszközeül választotta azt, hogy 1869-ben egy kérvényt nyújtott be a képviselőházhoz

felsőbb leányiskolák felállítására érdekében 9000 nő aláírásával támogatva. E kérvényt Deák Ferenc tette le a ház asztalára, mely a közoktatásügyi miniszternek lett kiadva „intézkedés végett.“ Ezen kérvény alapján, melyben az előadandó tantárgyak voltak kijelölve, létesültek hazánkban a felsőbb leányiskolák.

Másik eszközeül — ezt megelőzőleg 1867-ben — egy leánynevelő tanintézetet létesített az egylet, melyben elveinek megvalósítására egy állította össze a tantervet, hogy a növendékeknek, ha a közép-tanfolyamot befejezték, hol máris szép ismeretkörrel szerezhettek s már elértek 14—15 éves korukat, a lélektan, gondolkodás, egész-ség, nevelés és módszertan, az esztetika, magyar irodalomtörténet, chemia adassék elő a három legfelső osztályban. Örömmel tekinthetünk ez intézetünkre, mely nemcsak hazánkban, de külföldön is ritkítja párját.

Egyletünknek még harmadik feladata is van, melyet szintén szem előtt kell tartania, ez pedig az, hogy a nőnevelés terén minden mozzanatot éber figyelemmel kísérjen, ugy hazánkban, mint a külföldön is; kövesse és létesítse mindazt, a mi jó, a ferde irányt pedig törekedjék megcáfolni, hogy az e téren nehezen kivívott eredmény ködfátyolképen el ne tűnjék, hanem fejlődjék tovább és haladjon.

Ezek után a nagyérdemű elnöknő azon többek által hangoztatott nézet ellen kelt sikra, hogy a nevelés-, lélek- és gondolkodástan oly szaktudományok, melyeket csak a nevelői pályára lépőknek kell tanulniok. Hogy ez nem így van s hogy minden nőnek, minden anyának mennyire szüksége van e tudományok ismeretére, azt a nagytudományú és széles ismeretkörű elnöknő fényes, szónoki lendületű beszédében bizonyította.

A beszédnek e kiválóan fontos részét a következőkben ismertettük:

„A nőnek, mint anyának, legfőbb hivatása, hogy a saját gyermekét öntudatosan, kívánt sikerrel tudja nevelni. Ebből következik, hogy a nevelőnek s az anyának egy és ugyanaz a feladata, egy irányban, ugyanegy cél felé kell közreműködniök, vagyis egymást kiegészíteniök, tehát hasonló szellemi és értelmi képzettségre van szükségük. Megengedhető, sőt kívánatos, hogy a nevelőnő több technikai ügyességgel birjon, jobban tudjon zongorázni, rajzolni, ékebben idegen nyelveket beszélni, szebb kézimunkát készíteni, mert ő foglalkoztatja a növendéket, de lelki műveltségre ne álljon az anya alantabb a nevelőnőnél.

A lélektan az emberi szellem tehetségeit ismereti; utmutatást nyújt: miképen juthatunk ember- és önismerethez és erkölcsi szabad akarathoz, az ember- és önismerethez és erkölcsi szabad akarathoz, az ember- és legkiválóbb méltóságához. A logika, vagy gondolkodás-tannak azon nagy beese van, hogy bennünk a gondolkodás törvényeit világos tudattá emeli, megtanít, hogy kerüljük a tévedéseket, megmutatja, miként lehet a helytelen és hamisat felismerni, az igazságot keresni és meg-

tak, hogy az éhségtől meneküljenek. Zalathnán pedig dult a természet, dult az ember.

Megkülönböztetett figyelemre méltó még az, hogy az ugynevezett K.-Fehérvárra menekült zalathnai szerencsétlenek számukra ezer kétszáz forintot adni és kiosztani parancsoltattott, a több kegyes adakozásairól ismeretes róm. kath. püspök csiktusnádi Kovács Miklós ő exellentiaja.

Többen a távolabb levők közül szemlélték a borzasztó gyilkolást s öldöklést és nevezetesen dr. Knöpfler Vilmos 100 öszszegyött személynél többet látott még szaladni és ugráncsolva egy ütletet hátába kapott és az országúton keresztül lefelelé a patak szélén eszméletlenül lerogyott, a honnan csak későre feleszmélkedve vette észre az elszéledett gyilkosokat és alig vánszoroghatott ki két holttest alól, hogy a patakon keresztülmenve a közellevő malomnál menekülheessen, a hol Decani Jenni kisasszonyt és Butyka László eszmadiát feleségével és gyermekeivel találta, itten nem mertek a malomba maradni, hanem annak hijjára, mint biztosabbnak képzelt helyre vonták meg magukat, hol alig egy néhány órát a végső ellankadásokban eltöltvén, egy sereg oláh asszony a holtakról leszaggatott köntös darabokkal a malomba lépett, kiket nemsokára több férfi követett s kik őket majd felfedezték és leölni akarták, szerencséjükre a ör. urnak maradtott volt történetesen a zsebtarcájában még hét arany, melyeket azonnal közöttük kiosztott, és ezáltal figyelmet gerjesztett benne ugyannyira, hogy időt nyert nekik ajánlott nagy ígéretekre, hogyha őket Fehérvárra kísérendik. Ezen férfiak közt vala a metesdi Urz nevű letkés szolgája és egy öreg rokona, kik közül az első később arany pecsétygyűrűket mutatott, melyek közül a bányatörvényszéki ülnök Debreczeni Ferenc gyűrűje ösmerhető vala. — Elhatározva valának a félig menekülteket Metesőig a paphoz elvinni. Kénytelenek valának tehát a borzasztó öldöklés mezején keresztül, a honnan már a gyilkosok Zalathna felé rabolni eltávoztak és a város felé vonultak, több száz minden köntös nélkül

a halottakon áthaladni, melyek közül sokaknak gyomra felhasítva, lábaik és kezeik levágva, mesztelenül a kertekhez csufásául kitémasztva valának. Hogy ismét az országútra juthassanak, a melyen Metesdig szaladtak, inkább mint mentek, az országúton ezekhez még 26 szsszony és gyermek nagyobb részt keményen megsebesítve csatlakoztak, kik között Nemegeyi tanácsosné két gyermekeivel, kiknek fejeken és testeken a lándzsa-ütések láthatók valának s a kik között az egyik Kolozsvárt meg is halt. — Császár tanácsosné egy mély lándzsa surasztó hátában megsebesítve és testiről egészen leszakított köntössel, ugyannyira, hogy sz. testét egy avatékrongygyal fedeznie kellett, később tulajdon vallomása szerint egy megfertőztette és azután a lánását sze testibe títette, a szánakozásra méltó asszonyosság 10 napi súlyos szenvedés után dr. Knöpfler és felhívári orvos Schoket ápolása mellett meghalt a szegények korházában Fehérvárra. Többek vallomása szerint Frencl Tilda és Árkosi Fáni hajadonok női kincseiktől megfosztattattak és többszörösen megszeplősítettek és azután legyilkoltattak, az utóbbiakat maga dr. Knöpfler minekelötte ütését kapta volna, látta midőn hajánál fogva egy ifju vadmetől elhurcoltatott. Metesden voltak még Freunfels Nina felesébbel, Bihari Róza egy nagy keresztsebbel, Mihálovits nő offanbányai kohómesterné egy gyermekeivel s még többen. A metesdi pap egyeleintén azon szerencsétleneket befogadni nem akarta, később csakugyan kéréseiknek engedve beszállította őket üres lakásába. Azon kérdésre, hogy butorai és portékái hol vannak? feleletül adá, miszerini azok marháival együtt az erdőben vannak már két hét óta, mivel nekik az mondatott, hogy a zalathnai polgári örseregnek szándéka lett volna a falvakon keresztül vonulni és a falvakat felgyújtani és ennek megelőzésére kellett a zalathnaiakat lofoggyerkeztetni. Itten mint foglyokkal bántak a szerencsétlenekkel, a kapu előtt gyakran törvénykezéseket tartottak felettük és a mint némelyek hitték, egyedül azon öreg Ursz nevű nem engedtek a házában levők leölésüket. Ugyanottan értesekre

jutott, hogy 60—80 egyének; férfiak, asszonyok és gyermekek, nagyobb részt megsebesítve, egy néhány férfakkal, kik között a nagyon megsebesített bányatörvényszéki levélkiadó Horvátovits János és kir. pénztári hivatali irnok Deschán Kálmán néjevel és fiacsájával, nemkülönbön b. t. ülnök Debreczeni Eerenec és Bartha Gyuláné gyermekeikkel, probamesternő Sebesné és László Istvánné s még többen valának, ösmeretes erdő pornokok s nevezetesen Nyikuláje Mik becsületes erdőgőrnik kíséretében már Fehérvárra menekültek. Ezek állítólag részszert ösmeretes, részszert bérlett parasztszok segedelmekkel oláh templomi énekek és imák közt, a felzudult falusi nép közt magoknak utat nyitottak.

Metesden ezen szerencsétlenek két napig tartattak és látni kénytelenítettek, miként a szomszédságokba érkeznek a megterhelt szekerek, hordó borokkal, cifra köntöstartókkal és mindenféle más butorokkal Zalathnáról.

Október 26-án délután jött Schláfkovits Istvánnak egyik leván, mely Preszekán szekerestől a családtól elvetetett, egy karddal övedzett ember, ki a mint azután tapasztaltattott a falusi örmesterek közül egyike volt és összegyűjtötte a zalathnai fegyverekkel felfegyverkezett parasztszok, hogy Gáldra lagerbe vezesse.

Ez volt a Metesden levő nyomorultaknak menekülésök, mivel azonnal másnap 27-én sok kérés és nagy ígéretek után nyerhetének két ökrös szekeret, melyeken a nehezebbu sebesülteket Fehérvárra vihessék, dr. Knöpfler kénytelen volt szakálát és bajusztát levágni és egy condrát és báránybőr sapkát fölvenni és így a többiekkel egyetemben a szekerek mellett Fehérvárig menni itten azonnal 30 frtot ösmerősöktől kölcsönözött, melylyel a két szekér-bért kifizette. Az ily módon menekülteknek Metesdről való eltávozások után, ugyan Metesden megöletett Ambrus József nevű zalathnai polgár.

(Folyt. köv.)

szeregni, tika arra erőt célpezni.

Ne ezen ism minden

Mi ban kelle tassuk, h len szűke érthető m aya tőre elsajátítás

Ime mek vezet les terén. az intézet felett s ő hazánkban

Két intézet k élén álló Majthény tétet sze má-nyya ki kell e része is zsefné iga a kik telk szenteltek virágozta

Szi mindezek tetésüké sóink fig

Oly tett szolg nincszű a falai k

A t mezőgazd azoknak, csak azt minden iz gyarnak t

A k helyen, rületet fo csarnok — 5200 nég dalt emel és kocsi illette vas csarnok; megyei g birtokosok gazdag, h — szakér zónségnek

E s gazdaemb azoknak, gazdaság sétára kér is imhoz a hol az beosztva.

A k csarnok, mi neki le nél szebb a figyelme iparesarnok Fischer V kelnek. A selve van csarnokza Bemek — kir. dohán nél haszn alb. mintá által készi badalmazo melyen, e szivarka k

Az i ton veszne emléktárgy megérdem

szeretni, a tudnivalót a világhoz vezetni. Az esztétika arra nézve, hogyan kell a gyermek testi és lelki erőit célirányosan kifejleszteni, kedélyét és jellemét képezni.

Nem rendkívül hasznosak-e, sőt nélkülözhetetlenek ezen ismeretek az anyára nézve? Ezen tanulmányokat minden művelt család leányának végeznie kellene.

Mi nők, kik legkövetlenebbül érezhetjük, minő irányban kellene a nőnevelést vezetni, mindenekelőtt hangoztassuk, hogy a nők teljesen szellemi kiképezésére okvetlen szükséges a lelektan, jól megmagyarázott, könnyen érthető modoru, inkább idealisztikus irányban. Minden anya törekedjék leányának módot nyújtani a tudományok elsajátítására.

Ime, ily magaslatos, ilyen nemes, ily egyszerű eszmék vezeték az orsz. nőképző-egylet intézőit a leánynevelés terén. Ily körülmények közt nem lehet csodálkoznunk az intézetnek évről-évre fokozódó sikerei és előhaladása felett s örömmünknek adhatunk kifejezést, hogy ily intézet hazánkban fennáll és virágzik.

Kétségtelen, hogy az érdem és dicséret főként az intézet kitűnő és lelkes vezetőit illeti meg. Az egyesület élén álló özv. Veres Pálné, özv. gróf Teleki Sándorné, Majtbényi Alajosné és Rudnai Józsefné azok, kik az intézet szellemi vezetését lelkes buzgósággal, nagy tudománnyal és sok gyakorlati tapasztalattal irányítják, de ki kell emelnünk, hogy a munka ész így a siker nagy része is a tanintézet tényleges vezetője özv. Janisch Józsefné igazgatónő és Vámosy Mihály igazgatót illeti meg, a kik teljes odaadással, valóban páratlan buzgósággal szentelik tehetségüket az intézet helyes vezetése és felvirágoztatásának.

Szinte megzavarná ez őszinte sorok összhangját, ha mindezek után a sablonszerű végzővel fejeznék be ismeretünket, hogy ajánljuk e derék, jóra való intézetet olvasóink figyelmébe.

Oly intézetnek, mely a hazának és társadalomnak tett szolgálatait terén ily kiváló eredményeket mutat fel, nincs szüksége mások ajánlatára, az önmaga ajánlja magát, a falai közül kikerült jeles magyar honleányok által.

„MAGYAR FÖLD“.

Levél a temesvári kiállításról.

Temesvár, 1891. aug. 10.

A temesvári délmagyarországi ipar és kereskedelmi mezőgazdasági kiállítás egyike hazánk kiállításai közül azoknak, a melyekre kivétel nélkül minden megfigyelő csak azt mondhatja, hogy sikerült, fényes és impozáns minden ízében, olyannyira, hogy büszkén hirdeti a magyar munkásságát az ipar és mezőgazdaság terén.

A kiállítás területe a Béga folyó mellett gyönyörű helyen, mintegy 82,000 négyszög méternyi területet foglal el, a mely területből a rotundaszerű iparcarnok — a kiállítás legnagyobb épülete — mintegy 5200 négyzetméter költ le. Az iparcarnok körül és oldal emelkednek és díszlenek az erdészeti, fémipar, gép és kocsis csarnokok, továbbá a szab. osztr. államvasutak illetve vasutársaság csarnoka, a székely ház, pezsgőcsarnok; impozáns és a helyet domiálja a Torontál-megyei gazd. egylet csarnoka, a melyben a megyei föld-birtokosok csoportos kiállítása oly szép és látványosban gazdag, hogy ennél szebben a magyar mezőgazdálkodás — szakértők egybevágo véleménye szerint — a nagy közönségnek bemutatva nem volt még.

E sorok írja alapos tanulmányává tette — mint gazdaember — eme kiállítást és e sorokban ad számot azoknak, kik érdeklődnek az ipari, de különösen a mezőgazdasági termelvényei iránt. — A szíves olvasót egy kis sétára kérem fel, s ha úgy tetszik: mehetünk! Legelőször is impozáns és óriási nagy iparcarnokba megyünk be, a hol az ipar és mezőgazdaság I—XVII csoportba van beosztva.

A látogatók százaival mindig tömve van az iparcarnok, ki ki azt nézheti és gyönyörködhetik benne, a mi neki legjobban tetszik. Az ipari tárgyak ezrei, a szebbnél szebb és művészi kivitelű tárgyak bálumatra ragadják a figyelmes szemlélőt. — Szembetűnő és igen szép az iparcarnokban a majolika kiállítás, a melylyel Zsolnay, Fischer Vilmos és Friedler Gyula készítményei remekelnek. Az iparnak minden neme és készítménye képviselve van itt, ugyanannyira, hogy csak magának az iparcarnoknak alapos megtekintése több órát veszén igénybe. Remek — páratlan szépségű — kiállítása van itt a m. kir. dohányjövődéknek. Így: az okszerű dohánytermelésnél használt különféle eszközök, szárítópajták, simítóházak stb. mintái (modell). A temesvári m. kir. dohánygyár által készített összes gyártmányok gyűjteménye. Egy szabadalmazott francia szivarkagép állandó működésben, melyen, egy munkás nő által kezelve naponta 10,000 db szivarka készíttetik.

Az impozáns iparcarnokban a látogatók százaival folyton vesznek, — esinos hölgyek által elárúsítva — apró emléktárgyakat, a mi a kiállítóknak szép hasznot hoz, megérdemelt fáradságuk jutalmul.

Tovább menve a kiállításon utunkba öjtjük az erdészeti csarnokot, a hol délmagyarország erdészete van igen szépen képviselve, a különféle nyers, épület és műfák kiállítása által.

A fémiparcarnokban a bányászat és kohászat van igen szépen bemutatva. A kiállításnak Béga folyó mentén, hosszú sorban nyulik el a gépesarnok a mely két csoportra van felosztva. I. csoportban (IX. b. csoport) a faszerszámok, kádármunkák, épületasztalos munkák épületasztalos munkák és háziszerek; a II-ik csoportban (XIV. csoport) a mezőgazdasági gépek és eszközök, tűzoltófelszerelési tárgyak, kézi szerszámok stb. vannak igen nagy mennyiségben kiállítva.

Igen szép itt az első magyar betűöntőde részvénytársaság kiállítása Budapestről. Látható a betűöntőgép működésben, a mely betűk a Wörner J. és Társa által kiállított és működésben levő gyorsajtón készült nyomtatványoknál használatnak. — Szép kiállítása van itt a magyar kir. államvasutak gépgyárának Budapestről. Látható eme gépgyár kiállításában: magyar állami 8 lóerejű lokomobil, 54" széles gözeséplőgép, m. állami szalmafűtő készülék, (igen praktikus, az alföldi uradalmakban nagy használatnak örvend, rendkívül sok tüzelőanyag kíméltetik a szalmafűtés által meg), Stibor szab. körfűrész, két-tőz emelőgép. F. M. fecskendő, Massey-féle kéveköti aratógép, m. állami szalmaemelő gép (elevátor). Ez utóbbi masszív szerkezeténél fogva, továbbá, hogy minden veszély nélkül, felemelése egy munkás által eszközölhető, a jövő elevátorának nevezhető. Több uradalomban már az idei cséplés alatt használatban van a m. állami elevátor és munkája — a mint magam is erről meggyőződtem, midőn munkában láttam az elevátort — minden várakozást felülmúlt, szóval kitűnő jó gép. — Képviselve van továbbá a gépesarnokban Clayton és Shuttleworth gazdasági gépgyára igen szép gőzmozdonyok és cséplők által, továbbá Drössler Károly gépgyára Neutitschenből, 15 soros „Patris“ vetőgépei, kettős kukerica-morzsoló és csévestengeri daráló által. (Mindkét öveget képviseli Grünbaum E. Temesvárott.) Igen esinos a Kühne E. gazd. gépgyárának, Böck István, Ruston, Proktor és társa gépgyárosoknak Budapestről, számos gazdasági gépeiknek való kiállítása. — Tovább menve a kiállításon egy igen esinos pavillon tűnik előnkbe, a „magyar csukoripar részvénytársaság“ csarnoka Budapestről. Eme csarnok a brassyói (Botfalui) és szerencsi cukorgyár és finomító tulajdona Mindkét gyár 1889-ben épült és még ugyanzón évben (decemberben) üzembe vétetett. A brassyói gyár naponta 7000 m.m., a szerencsi gyár 10,000 mm. répa feldolgozására van berendezve, az előbbi naponta 700, utóbbi 1000 mm. fehér árut (eukoranyagot) gyárt, tehát a Magyar-Osztrák monarchia legnagyobb telepeinek egyike. (Vége következik.)

M.-Forró, 1891. augusztus 14.

Ezelőtt pár héttel a „Közérdek“ ugyane rovata alatt előleges említést tettem egy leendő mulatságról. Nem tartom feleslegesnek mindazok előtt, kik ama pár sort figyelme méltatták utolagosan is referálni a f. hó 9-iki mulatságról, mint már megtörtént.

Nem akarom referádom hosszúra nyújtani, azért mellőzöm is az anyagi sikert; külömben pénztárnok ugy sem voltam s így nem is tartozik hozzám, de nem is akarnám másfelől pénztárnok urat ezzel megsérteni. Ugy hiszem ő hivatalosan nyugtázni fogja. Én magam egyedül a szellemi sikerre szoritkozom, a mely a jó kedvben is feszlenen mulatásban nyilvánult.

Közönségünk teljes számmal d. u. 7 órakor gyűlt össze, de midőn széttekintettem a hullámzó sorokon, azon szomorú tapasztalatra jöttem, hogy maga a szám nem felel meg az előleges szép reményeknek, a minek főoka az volt, hogy a megelőző napon 8-án folyton hullott az eső, a mely a távolabb lakókat, ha részt is ohajtottak volna venni, visszariasztotta. Bizony magunk is folytonosan esőben dolgoztunk az erdőn. Csak amugy cikáztak a villámok felettünk s valahányszor egy-egy dörgés zugott fejünk felett, mint a csibék, ha őlyvet látnak, ugy szaladtunk a közeli boglyákhoz, hogy mentül hamarabb dughassuk bale fejüket. Mi is mint a cigány csak a fejünket féltettük az istennyilatól. Hanem hát borura-derű, így szokott az lenni. Nálunk is így volt, szombaton borult, vasárnap derült.

Ugy hiszem nem szükséges nagyon esetelnem a pompás jövedvet és a feszlenen mulatságot, mivel tudom, hogy t. olvasóim mindnyája volt részese ilyen falusi mulatságoknak s szentanyja lehetett azon jövedvnek, a mely azokon uralg. vagy talán maga is beleérezte magát, midőn maga körül vidám arcokat látva, nem a tettetett; hanem a valódi jövedvet sugározva mindenik. Itt is úgy volt ám! Közönségünk apraja-nagyja, ifja-véne mind rozsás kedvében volt. Az ifjak a táncsal, az idősebb férfiak az illogatással, a mamák pedig a nagy mérvű discursusai mulattatták egymást és magokat s gyönyörködtek a táncoló ifjakon. De leginkább lehetett gyönyörködni akkor, midőn a társaság vacsoránál körülülte a hosszú asztalt, s midőn az egész ugyszólván egy családdá olvadt össze.

Ekkor lehetett valóban gyönyörködni a szép leányok ragyogó szemében. Bizony magam is elvoltam ragadtatva. A szerencse annyira kedveze nekem, hogy bármerre néztem, mindenfelől ragyogó csillagokat láttam; még az égről is azok csillogtak alá. A mulatság véget a késő reggeli órákban ért, a midőn már a nap nyájas sugarai belopozva a zöldombok között megsaranyozták a táncolók arcait. Hogy ne kételkedjenek t. olvasóim, hogy volt elég ragyogó szem miben gyönyörködni lehetett; közleni fogom a hölgyek névsorát azon megjegyzéssel hogy az asszonyokat mellőzöm, nem azért talán, hogy nem szimpotirozok velük, hanem mivel nem tudtam teljesen összeállítani a névsort s kihagyni senkit sem szeretnék, nehogy ez álltal megsértsem.

Tehát jelenvolt leányaink: Bedő Irma, (M.-Forró), Farkas Ilona, (NagyLak), Kovács Kati, Járjai Juli, Jenői Klári, (Asszonynepe), Kern Ilka (NagyLak), Kulcsár Rozsa (B.-Szent-Miklós), Marinka Poli és Rozika (Torda Tur) Nagy Anna (Hari), Pap Anna és Mériczi (NagyLak), Rozsnyai Gizella (Tohát), Sánta Olga és Sarolta (M.-Ujvár), Vas Berta (Tohát), Vas Berta (M. Sülye). Ezenkívül mamák, nénik, nagy nénik s még mi több: nagymamák is szép számmal. Fogadják a szíves résztvevők forró köszönet nyilvánításukat.

S ezel befejezettnék gondolnám referádom; de nem halgathatok el még egy fontos körülményt. t. i. azt, hogy köszönetet nyilvánítsak a szentbenedeki rendező ifjuságnak, a kik oadaó fáradozással mindennap átjőve buzgón segítettek azon, hogy legyen az egyletnek több jövedelme.

Adjon az Isten ezutánra is ily lankadatlan erőt, mert akkor egyletök pár év múlva dicsőségesen — megretírel, BEDŐ BÉLA.

VEGYES HIREK.

— **Hymen.** Dárday Sándor orsz. gyűlési képviselő és neje Abriani Ernesztina örömmel jelentik leányuknak Dárday Olgának keresztési Szende Fülöp m. k. tengeri hajózási főfelügyelő és cs. és kir. tart. sorhajózással, néhai keresztési Szende Béla volt m. kir. honvédelmi miniszter és neje Beő Anna fiával történendő egybekelését. Az esküvő 1891. augusztus 19-án d. e. fel 11 órakor a budapest-belvárosi plebania templomban fog megtartatni. — Fogadják az ifju pár és köztiszteltetű szülei legjobb kívánatainkat és üdvözlötünk.

— **Brassai bácsi** ősz tudósunk, néhány nap óta városunkban időzik unokaszenél Albert Irán kir. mérnöknl. A ránehezédő 95 év terhét ily könnyen viseli, hogy tegnap már Gyulafehérvárra rándult.

— **Tordai Grail Eilz**, ki Németország több jeles szinpadján közteljesés közt szerepelt, és legnagyobb városában a magyar irodalom ismertetésével kiváló érdemeket szerezve az előkelő irodalmi körök által nagy elismerésben részesült, a mint értesülünk szept. 4-én felolvasó és szavazati estélyt rendez körünkben mindazok örömére, a kik fényes tehetségeinek fejlődését figyelemmel kísérve raményeiket valósulva láthatják. Előre felhívjuk az élvezetes estélyre közönségünk figyelmét.

— **Ausztráliába!** Ezelőtt néhány évvel egy szegény, de szorgalmas, a természetudományok s különösen a régészet iránt kiváló hajlammal bíró enyedi ifju, belátván, hogy az enyedi főiskola muzeumánál nem rendeltesenitene „custosi“ külöb állomást, miután Herepai tanárnak egy csomó barbár sir felásásnál, római régiségek gyűjtésénél; Elekes tanárnak pedig különböző vázak összeállításánál s madarak kitömésénél segítkezett, — szépen vette botját s gyalog neki indult Bukarestnek. Szorgalmas és szolgálatkész levén, folytonos tanulás mellett F e n i c h e l S a m u csakhamar állomást kapott. Előadásokat tartott az állatok preparálásáról a bukaresti állat-gyógyászoknak s Tocilesku, jó nevű román archeologus több fontos ásatásnál alkalmazta s custossá tette muzeumánál. De azért nem feledkezett meg hazájáról sem s az „Archeologiai közlemények“ több dolgozatát közlésre méltónak találta. — Legutóbb Küsztenében T r o p e a régi római város romjait ásatta ki a román kormány s nagyszerű eredmény kísérte Fenichelnek, a munkavezetőjének, a Traján idejéből való kollassis emlékek napfényre hozatala körüli fáradozásait, melyekről igen sikerült fényképeket vett fel s melynek eredményét Tocilescu érdekes könyvben fogja ismertetni. Eközben megismerkedett egy Grubauer nevű müncheni ornithológussal, ki Ausztralia, különbösen pedig a polynésiai szigetek legnagyobbikát U j G u i n e a tudományos átvizsgálására expediciót szervezett, Fenichel magamellé vette, szeptember elején fognak Gernából elindulni s vállaltuk mintegy három évet fog igénybe venni. Fenichel f. hó 12-án utozott el legjobb kívánatoktól kísérve.

Közgazdaság.

Öntözzük a gyümölcsfákat!

A tikkasztó hőség lankasztó hatását nemcsak az ember, hanem a gyümölcsfák is érzik s különösen azok a fiatal fák, a melyeknek gyökerei még nem nyulhattak le a föld mélyebb, nedvesebb rétegeibe s koronájuk sem terült még el annyira, hogy a fa tányérját kellően beárnyékolhatná. Az ilyen fák, ha felüdtésükről nem gondoskodunk, ha nem is pusztulnak el egészen, de elsatnyulnak s fejlődésükben nagyon visszamaradnak. Szükséges tehát, hogy felüdtésükről gondoskodjunk, a minek legegyszerűbb és legbiztosabb helyes öntözés, mert az öntözésnek is különböző módjai vannak, melyek közül legrosszabb az, mely szerint a vizet egyszerűen a fa tövébe öntjük s onnan elfolyni engedjük. Az ilyen öntözés semmit sem ér, mert a viz nem jut el a gyökerekhez. Valamivel többet ér ennél, ha a fa tövé körül már előzőleg tányéralakot

csinálunk s azt töltjük meg vízzel. Így a víz nem folyhatván, lassankint beszűrekedik a földbe; csak hogy itt meg az a baj, hogy ép oly gyökereket nedvesít meg, a melyeknek felszívó hajszálcskái nincsenek. Már pedig az öntözés csak úgy használ ha a fa a vizet föl is veheti. Azért tehát ezt a modót sem lehet jónak és célszerűnek nevezni, noha az előbbinél jóval többet ér s így amanná, sokkal ajánlatosabb is. A legtermészetesebb öntözés az ha a fa koronájának terjedelmével — tehát, a mint mondani szokás, a korona csurgásában a földön egy körsáncot vonunk s ezt akár vízzel vagy, a mi még jobb, hígított trágyalével megtöltjük. Ez felel meg leginkább a fa természetének s ha ezt így követjük, nem lesz okunk panaszkodni, hogy a hozzáfűzött várokozás és siker elmaradna. Az sem rossz öntözési mód, mely szerint a korona csurkásába egy lyukverő ékkel 20—40 centiméter mélységű lukakat verünk s ezeket vízzel vagy trágyalével töltjük meg. Miután pedig ez eseteknél is a nap párolgató erejét figyelembe vennünk kell, igen tanácsos, ha a felyadék fölületét mohával vagy legrosszabb esetben szalmatörökkel fedjük be s így a napsugara elé mintegy akadályt gördítünk. Egy öntöző kanna jól ért, sűrű trágya lé 15 kanna vízzel, eső vagy folyó víz a legjobb, elég egy nagyobb fának. Különösen jó hatása midőn a gyümölcsök fejlődni kezdenek, hetenként öntözni. Egyszersmint a fák lombjai s a gyümölcsök is, szóró rozsaával ellátott fecskendőből jól megöntözendők, mert a gyümölcs fejlődést nagyon elősegíti.

Rózsaszemzés.

Egy igen egyszerű szemzés módra tanított egy rózsakertész, írja Graeber. Egy ludtollat úgy faragunk meg, mintha írásra akarnók használni, de a hegyét nem hasítjuk szét. Erre a nemes rózsaszempajzsát az óhajtott nagyságban felfejtjük a fáján, azután a meghegyezett tollat aládugván, szépen lefejtjük vele. Ily módon a rózsaszemek lefejtése G. szerint mindig sikerül s egy pajzs sem törik el.

* Gazdasági tudósító. A földművelésügyi m. kir. miniszter: Lóch János siklosi lakatos és irodalmi felügyelőt, Baranya vármegye siklós járására nézve az állandó kazdászági tudósítói tisztelt bizta meg.

* Szilva-konzerválás. A gyümölcs-konzerválásnak különböző módjai közül már nem egyet ismerettünk. A konzerváláshoz tudvalevőleg különféle szereket használnak, melyek íze, gyakran pedig igen kellemetlen íze többé-kevésbb mindig megérzik az illető gyümölcsön. A Pharmaceutica Journal most olyan szert ajánl, melynek ízétől meg lehet a gyümölcsöt szabadítani. A nevezett lap azt írja ugyanis, hogy a Damson szilvát egy évadnál a másikig eltarthatatni, ha egy nagyszájú tiszta száraz 40 unciás eldugaszolható üvegbe egy fél drachma chloroformot öntünk s azt az üvegbe 1¹/₂ font egészséges szilvát rakunk és bedugaszoljuk. A dugaszt le kell kötnöni, mivel meleg időben az üvegben fejlődött gáz könnyen kilökhetné. A gyümölcs egy-két hétig megtartja természetes színét, azután cseppeket izzad ki, melyek egészen tiszta átlátszó folyadékká gyűlnek az üveg fenekére. A gyümölcs ugyan ez alatt kissé összezsugorodik, de ebben az állapotban változás nélkül eltartható legalább egy esztendőig s valószínűleg hosszabb ideig is. Ha a Damson-szilvát így nyersen eszszük, kissé érezhető, de nem kellemetlen rajta a chloroform íze. De ha a szilvát megmelegítjük vagy megfőzzük, chloroform-íze egészen eltűnik és olyan zamata lesz, mint a friss szilvának. A fentebb előadott mennyiségek adják a legjobb eredményt. A chloroform az álta teszi a szilvát eltarthatóvá, hogy megőli az erjedési csirákat és a septikus műszerveket. Nagy előnye a chloroformnak a másnemű antiszeptikus szerektől felett, mint például a aszalicilsav, hogy a melegítés folytán meg lehet tőle szabadulni. S valószínű, írja a nevezett lap, hogy a chloroformmal másféle friss gyümölcsöt is eltarthatóvá lehet így tenni.

Felelős szerkesztőség:

DR. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN

Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

Fekete, fehér és színes selyemkelmék
métere 60 krtól 15 ftt 65 krig, egyszínű és mintázott. — Ca. 240 különféle fajta és 2000 különböző színű, méter vagy vég számra bérmentve küld, G. Henneberg os, és kir. udvari szállító Zürichben, mintákat azonnal küld. 'Levelekre Stájerba 10 kros bélyeg ragasztandó.'

Egy zongora (Schweighofer) eladó. Ertekezhetni magyar-utca 49. sz. háznál.

Egyetlen egy kísérleten mindenki meggyőződhetik arról, hogy a

VALÓBAN a LEGELŐNYÖSEBB ROVAR-IRTÓ SZER,

mivel — mit egyetlen szer sem — meglepő gyorsasággal és erővel „mindennemű” rovarot a legutolsóig megsemmisít.

A legjobb eljárás az üvegen megerősített „ZACHERLIN-SZÓRÓ”-val

A ZACHERLIN-t nem szabad a közönséges féregporokkal összehasonlítani, mert a ZACHERLIN egy sajátos különlegesség, mely soha sehol nem létezik, mint a ZACHERLIN J. nevével ellátott lepecsételt üvegekben.

Ha valaki tehát Zacherlin-t kér és oly port vesz el, mely papírba vagy dobozba van csomagolva, az mindenkor meg lesz esalva. — Valódi kapható:

NAGYENYEDEN:

Winkler János urnál
Cirner J. József „
Bisztricsány L. „

BALÁZSFALVAN:

Heiskovits Lipót urnál
Sinberger Salamon
Engemann Herman

GYULA-FEHÉRVÁRT:

Misselbacher J. B. urnál
Jakabfy Albert „
Mihellyes Zsigmond „
Fröllich Gyula Nagy József

Melyik lapra fizessünk elő?

Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legelőnyösebb magyar lap az 15—34

„EGYETÉRTÉS”

a mely az új évvel immár 25-ik évfolyamába lépett. Ez a magyar olvasó közönség lapja Hiteles forrásokból származó értesüléseink gyorsasága, alaposága és sokasága, rovataink változatossága, kitűnősége, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tették az „EGYETÉRTÉS”-t népszerűvé. Az országgyűlést tárgyalásokról a leg részletesebb s e mellett tárgyilagos hű tudósítást egyedül az „EGYETÉRTÉS” közöl. Gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedelmi s gazdasági közönség nem szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az „EGYETÉRTÉS” kereskedelmi s közönségi tudósításának bőségével s alaposágával ma már nem versenyezhet más lap. A kereskedő az iparos s a mezőgazda megtalálja mindazt az „EGYETÉRTÉS”-ben, a mire szüksége van. Változatosan szerkesztett tárcájában, annyi regény olvasmányt ad, mint egy lap sem. Két, három regényt közöl egyszerre, úgy, hogy egy év alatt 30-40 kötetnyi regényt, részint eredetit, részint a külföldi legjelesebb termékeket jó magyarságu fordításban kapnak az „Egyetértés” olvasói. A ki olvasni valót keres és a világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni, fizessen elő az „EGYETÉRTÉS”-re, melynek előfizetési ára egy hóra 1 ftt 80 kr., negyedévre 5 ftt s egy évre 20 ftt. Az előfizetési pénzek az „EGYETÉRTÉS” kiadóhivatalába küldendők. Mutatványszámot a kiadóhivatal kívánatra egy hétig ingyen és bérmentve küld.

A szépség ápolására ajánlja a Salvator gyógyszertár

Nasieban Eszék mellett

- DR. SPITZER arckenőcsét a 35 kr.
- DR. SPITZER mosdovizét a 40 kr.
- DR. SPITZER valódi Salvator-szappanját a 50 kr.
- DR. SPITZER lyoni rizslisztjét a 50 és 80 kr.

Arckenőcs és mosdóvíz az arcot minden foltól, pörsenéstől, szepelőtől megtisztítják s ezáltal az arcbőrt megfinomítják. Dr. Spitzer arckenőcse 50 év óta a világ minden tájára küldetik. ÓVÁS. Csak a nevémmel ellátott kenőcs mentes a higanytól s más ártalmas fémektől. A rossz következményekért, melyek más arckenőcs használatától erednek, semmiféle felelőséget nem vállalok. A bőr szépitésére egyedül áll a szépitő szerek közt! A bőrnek már rövid használat után gyöngéd, friss, fehér, fiatalos színt ad, mi más szemnél el nem érhető. Felvilágosítások a bőr, haj, fogak stb. minden szépséghibájáról és érdekes röpirat: „TOILETTE TITKOK” ingyen és bérmentve. Ismételőknak különösen nagy engedmény. 3 ftt felül bérmentve. 1 ftt alól semmisem küldhető. Csomagos ingyen. Küldeményünk kívülről fel nem ismerhető. Kapható Abrudbányán Molnár Árpád gyógy urnál, Maros-Ludason Hirsch és Schwarz uraknál, Tordán Herbst Mór urnál.